

KUSIFU NA KUABUDU

Kusifu na Kuabudu

Maelezo mafupi —

DURASA #1:

- I. Utangulizi.
- II. Maisha ya Kuabudu.
- III. Kuabudu Kulimo na Mungu:
  - A. Kuabudu sanamu.

DURASA #2:

- III. Kuabudu Kulimo na Mungu (Kunaendelea):
  - B. Kuabudu Mtu.
  - C. Kuabudu Mungu.
- IV. Ukaguzi wa Biblia wa Malengo ya Kuabudu.

DURASA #3:

- V. Kuabudu na Sherehe Kanisani.

DURASA #4:

- VI. Kuabudu na Ushuhuda wa Ukombozi.
- VII. Maonyesho ya Mazoea ya Kuabudu.

DURASA #5:

- VII. Maonyesho ya Mazoea ya Kuabudu.
Mtihani.

KUSIFU NA KUABUDU

Maelezo mafupi —

Kusifu na Kuabudu: Mtihani

Maswali Yanayoweza Kupatiwa Pointi 20

- 1) Kwanini kuabudu Mungu mara kwa mara hwelekea kuwa kwa mtu (kurasa 116, 117)?
- 2) Fafanua na ueleze mabadiliko katika kuabudu kutoka Agano la Kale mpaka Agano Jipya kwa kuangalia mifano ya kuabudu katika Agano la Kale na Agano Jipya. Tumia maandiko kadha (kurasa 120-123).
- 3) Chagua aina sita za kuabudu, zifafanue, na tetea vile zingali zinawe za kutumika kwa kutumia maandiko to fautu tofauti (Kurasa 127-133).

Maswali Yanayoweza kupatiwa Pointi 10

- 1) Tumia andiko moja kufafanua jinsi katika ulimwengu/maumbile yaishivyo yanahusiana na majibu ya kumwabudu Mungu (uk 108).
- 2) Kwa sentensi moja, andika maelezo kifupi ya "kuabudu" (Uk. 110).
- 3) Taja na ufanue aina mbili za kuabudu sanamu (Uk. 113).
- 4) Orodhesha mambo matano yanayofuatwa au michanganyiko ya ibada ya u shirika. Hakuna haja ya kutaja andiko (uk. 124).
- 5) Orodhesha mahitaji manne kwa wale walio katika huduma ya muziki. Hakuna haja ya kutaja andiko (uk. 137).
- 6) Orodhesha kazi tatu za msingi za kiongozi wa kuabudu (kurasa 144, 145).

KUSIFU NA KUABUDU

I. Utangulizi wa Mafunzo.¹

Maelezo mafupi —

Mwito wa Kuabudu

Baada ya hayo nikaona, na tazama, mku الوا sana ambao hapana mtu awezaye kuuhesabu, watu wa kila taifa, na kabilia, na jamaa, na lugha, wamesimama mbele ya kiti cha euzi, na mbele za Mwana-Kondoo, wamevikwa mavazi meupe, wana matawi ya mitende nikononi mwao; wakilia kwa sauti kuu wakisema, Wokovu una Mungu wetu aketiya katika kiti cha enzi, na Mwana-Kondoo.

Na malaika wote walikuwa wakisimama pande zote za kila kiti cha enzi, na za hao wazee, na za wale wenye uhai wanne, nao wakaanguka kifulifuli mbele ya kile kiti cha enzi, wakamsujudu Mungu . . .

Yohana, Mtume
(Ufumuo 7:9-11)

A. Kuabudu: Sababu ya Viumbe Vyote Kuwako.

1. Umejiuliza wakati wo wote: "Mbona Mungu aliutengeneza ulimwengu" "Mbona Alimwumba mtu" "Mbona Aliniumba" Maisha yana elekeza wafu?"
2. Watu wengi, wenye ujuzi kama Socrates, Plato, na Aristotle wameuliza swalililo hilo. Tamaa hii juu ya asili yetu7, kuishi, na tuelekeako si ya kawaida.
3. Umeshangaa ni kwa nini Yesu alikuja ulimwenguni kama mtu, akaishi bila hambi, akafa katikati mwa watenda maovu, akazikwa, akafufuka, na akapaa tena mbinguni?
4. Haya ndiyo maswali makuu ambayo Biblia ihsahusika nayo zaidi. Kwa nafasi, majibu ya maswali hayo yanapatikana katika fikira moja katika maandiko — **kuabudu**.

KUSIFU NA KUABUDU

Maelezo mafupi —

B. Malengo ya Kosi.

1. Kutanguliza mahali pa kumwabudu Mungu, yaliyomo ya kufuatwa, na mifano. Hii inatofautishwa haina ya wazo ya kumwa budu mtu na hali ya kumkaribia Mungu kama sanamu.
2. Kutofautisha haina ya maisha ya kawaida ya kuabudu na hali ya kuonyesha ushirika wa kusherehekeea. Kwa maneno mengine, kuna tofauti haina ya kusifu na sherehe kunakotokea watu wanapokutana pamoja, na kuishi maisha ya kutenda ya umuhimu kwa Mungu.
3. Kufahamu tofauti muhimu na halisi haina ya kuabudu kulingana na mipaka ya Biblia, na yale yangefikiriwa nje ya mipaka hii ya Bibila.
4. Kuona uhusiano haina ya kuabudu na kazi ya kushuhudia ulimwengiuni.
5. Kuleta maongozi ya kutendeka kufikiria wakati wa kupanga sherehe za ushirika za kuabudu na kusifu.

II. Maisha ya Kuabudu: Hali ya Kawaida ya Vitu Vilivyoumbwa.

A. Kuabudu ni kwa Kawaida kwa Vitu vyote Vilivyoumbwa.

1. Sababu za viumbe kuishi kunafunganishwa na kuitikia Mungu kwa kumwabudu, Muumba wetu, na Mkombozi.
2. Angalia Maandiko yafuatayo kuona kweli hii:
  - a. Kiwango cha Ulimwengu/Maumbile (Zab. 19:1-4). Kama hakunge kuwa na mtu milele wa kuinwa sauti ya kumtukuza Mungu, ingetosha kwamba milele mbingu zatangaza kustahili Kwake na utukufu Wake.
  - b. Kiwango cha Dunia (Ufa 5:8, 9). Kilele cha historia yote ya ulimuwegu ni kila kabilo, kila ugha, sherehe za kila taifa juu ya kustahili kwa Muumba.
  - c. Kiwango cha Kitaifa/Nchi (Zab. 2:10-12). Viongozi wa Mataifa na jamaa wanaonyua kwa sababu wanakwenda kinyume cha kusudi ambalo waliamrishwa kutumikia.

KUSIFU NA KUABUDU

- d. Kiwango cha Kanisa Lililo Hai (Matendo 2:4-12). Jambo la kwanza lililoeleweka la kanisa jipya lililobatizwa kwa Roho ni kunena kwa lugha isiyo ya kawaida wakumwabudu Mungu kwa ushuhuda na ukombozi.
- e. Amwabuduye Pekee (Tohana 4:23,24). Yesu aliondoa shaka zote juu ya wale Mungu alikuwa akitafuta ulimwenguni -- wamwabuduo kutafuta waabuduo kwa kweli

Maelezo mafupi —

Maheali pa Majadiliano

Tumia fikira za hapo mbeleni kujadili vile Kumwabu du Mungu kunaitanwa katika viwango vyote vya maisha (Pekee, Kanisa, Taifa, Dunia, Ulimwengu).

B. Kufafanua Maisha ya Kuabudu.

1. Ufafanuzi wa Kwabudu haveleweki mara.
2. Haya yote yanayofuate yanafikiriwa kama kwabudu? Nyimbo, pambio, vigelegele vya kusherehekeea, kupiga magoti kwa kusujudu, kucheza, mikono ikiinuliwa, na unyamavu.
3. Kuabudu ni kwa muhimu kuliko aina zake nyingi?
4. Tunapofikiria kuabudu katika hali ya dunia, jambo kuu ni Maandiko yaye kiongozi chetu. Hii ndiyo njia ya pekee ya kufahamu aina nyingi jinsi utamaduni mwingi unavyoabudu.

C. Ufafanuzi wa Biblia wa Kuabudu.

1. Kuna kama maneno sita ya kuabudu katika kiyunani (pana to fauti haina ya Kiebrania na Kiyunani kulinga na neno):
  - a. Proskuneo, ambalo maana yake ni "busu". Linetumika zaidi. Laweza kutafusiriwa, "kusujudu".
  - b. Sebezomai, ambaio ni tendo kutii ama kubudu.
  - c. Eusebeo, ambalo maana yake naisha ya kuzoea uungu, au maisha matakatifu.

KUSIFU NA KUABUDU

Maelezo mafupi –

- d. Therapeuo, Yenye Inamahisha kuponye lsiyo kweli na mkono kwa Matendo 17:25 kubudu kama hio ni ya abudu sanamo. ILikatalizwa kua kama kua budu ya Kweli.
- e. Latreuo, Inamanisha kua tendo kikohani kwa Mungu.
- f. Leitourgeo, Ina manisha timizo la afisi fulani kwa kuabudu
2. Kutokana na msingi huu wa lugha twaona kwamba kuabudu huambukiza hali ya nje na misimamo ya mwili, lakini kwa kuangalia karibu zaidi, tunafahamu kwamba 'kuinama' na 'kubusu' ni miitikio ya nje kwa hali za ndani za dhamani.
  - a. Mtumwa humwinamia mfalme kwa sababu anaitambua hali ya heshima ya mfalme.
  - b. Mtu hubusu kutokana na tamaa ya ndani kuwasilisha heshima kuu kwa apendwaye.
3. Kwa Kifupi: Kwabudu ni heshima ya Mungu ikiandamana na kusujudu--fikira, maneno, na matendo yaliyo puliziwa.

Tia Mfano Wako:

KUSIFU NA KUABUDU

Mahali pa majadiliano

Maelezo mafupi —

Jadili na ujibu maswali yo yote yanayohusiano na "Maisha ya Kuabudu.""

III.Kuabudu Mungu: Hakuna uchaguzi mwingine wa Biblia.

Onyo Juu ya Ibada Zisizo za Kweli:

Mimi nazichukia sikukuu zenu, nazidharau, nami sitapendezwa na makutano yenu ya dini. Naam, ijapokuwa mnanitolea sadaka zenu za kuteketezwa na sadaka zenu za uogo, sitazikubaki; wala sitaziangalia sadaka zenu za amani, na za wanyama walionona. Niondoleeni kelele za nyimbo zenu; kwa maana sitaki kuzisikia sauti za vinanda vyenu. Lakini hukumu na iteremke kama maji, na haki kama maji makuu....

Amosi,Nabii
(Amosi 5:21-24)

A. Kuabudu Mungu ni nini?

1. Kwaendelea bila kusema kwamba kuabudu ni kuwa na tendo la linalohusu Mungu.
  - a. Hata hivyo, Uiihirisho la kufahamu huku hakuna kila mara katika makaniisa mengi.
  - b. Kuna hali ya ulimwengu katika ubinadamu ya kulegea na kwenda kuelekea katika binafsi.
2. Kumwabudu Mungu ni jambo la kuitikia kwa ufunuo wa Kibiblia la kukitolea juu ya kanisa kote kote, jamaa, na kiwango cha mtu binafsi.
  - a. Kama vile aya hapo juu inaonyesha, kuabudu huzidi nyakati za mikutano, au kuimba nyimbo, au kanuni za madhehebu ya kweli juu ya Mungu.
  - b. Kuabudu ni maisha yaliyotekwa mateka na udhamani wa Mungu, kwamba mwanini kwa "kuinama" kwa maisha yao yote katika majibu ya kweli ya Andiko kwa nguvu za Roho.

KUSIFU NA KUABUDU

Maelezo mafupi –

3. Kwa sababu ya mwitikio wa maobile ya mwanadamu katika kuabudu, ebu tutazame yanayohitajika kwa kuabudu kunakomheshimu Mungu. Tutaleta tofauti ya kuabudu sanamu, kumwabudu mtu na kumwabudu Mungu, katika kiasi cha mwitikio wa kuabudu.

Tumia Mchoro Ufuatao Kuleta Kiasi
cha Mwitikio wa Kuabudu

Kuabudu sanamu

Kuabudu Mtu

Kuabudu Mungu

B. Kuabudu Sanamu: Wakati Kuabudu Kumepoteza Njia yake.

1. Kuabudu ni mwitikio unaotakikana mno wa Mungu katika maumbile. Tu wanadamu zaidi wakati tunamazoezi ya roho na mifano ya kuabudu kunakomwelekeea Mungu na kumtukuza.
  - a. Hata hivyo, kwa sababu ya kweli hii, Shetani yuko kinyume cha kwabudu kwa kweli. Amejitolea kuharibu, na kugenza kuabudu kwa kibiblia.
  - b. Kwa sababu ya shambulio hili lililo kinyume cha kuabudu ulimwenguni, si ajabu kwamba waabuduo, na binadamu kwa jumla, wakati mwingine hupoteza njia yao kutoka kwa kuabudu Mungu.

KUSIFU NA KUABUDU

2. Maandiko ni wazi kabisa juu ya aina moja ya kuabudu, hiyo ya sanamu. Mipango yote ya ulimwengu na dini zake, aina hii ya ibada inazoewa sana. Ijapokuwa haitaitwa kwa jina hili, nyingi za mwitikio wa kuabudu wa binadani ni kuabudu sanamu.
- Ufafanuzi wa ibada ya sanamu ni kuabudu miungu, sanamu, au cho chote kilichofanywa kwa mikono, au ambacho si Mungu aishiye ambaye amefumiliwa na Maandiko. Inahusiana na kushikamana sana, kustahi, au kutukuza cho chote.
  - Kuna aina mbili za ibada ya sanamu.
    - Kuabudu cho chote kilicho fanywa kwa mikono au mawazo ya mwanadamu.
      - Sanamu, mifano, picha.
      - Mali, mizigo, utajiri, n.k.
    - Kuabudu vitu ambavyo havikuumbwa na mtu:
      - Maumbile ya mbinguni (jua, mwezi, nyota).
      - Maumbile au viumbe (moto, upemo, ardhi, jiwe, maji).
      - Viumbe vyenye uhai ulimwe nguni (mtu, nchi, wanyama wa baharini, au mimea).
      - Visivyoone kana na vifuli, chaguo na novu (maliaka, pepo, watu wa kale, hata watakatifu).
3. Ibada ya sanamu: Ibada Iliyokataliwa Kabisa.
- Maandiko yanawaza kwamba mtu ataabudu kitu, na bila uongozi atatafuta kufanya mweitikio wa kuabudu kuelekea kwa:
    - Cho chote kilicho kikubwa kuliko mtu (kwa kuonekana kwake, nguvu, au uzuri).
    - Cho chote kinachowenza kumsaidia mtu kukutana na mahitaji yake katika ulimwengu huu.

Maelezo mafupi –

KUSIFU NA KUABUDU

Maelezo mafupi —

- b. Ebu tuangalie mungu kadha katika Biblia. Iilitaka nini?
- 1) Aina mbili za Kuondoka kwa kuabudu Kibiblia:
    - a) Kuabudu Miungu isiyo ya kweli (Kutoka 20:3).
    - b) Kuabudu Mungu wa Kweli, na sanamu (Kutoka 20:4).
  - 2) Mifano ya kuabudu sanamu katika Biblia:
    - a) Mingu wa Wamisti:
      - (1) Walistahi Jua na Mto wa Nile. Hizi zilikuwa chanzo cha maisha ambazo wali zitegemea.
      - (2) Mifano yao mingi ilitolewa katika mifano kutoka angani, na kutoka ndani au kando kando ya moji, (moto, nyoka,, vyura, mamba, mafahali, nik.).
      - (3) Jifunze mapigo kumi ya Kutoka kuona Mungu akishinda miungu ya Wamisri, moja kwa moja (Kutoka 7-11; 23:24).
      - (4) Angalia kwa makini aya inayorudiwa: "Ili wapate kujua ya kuwa hakuna Mungu mwingine..." (Kutoka 7:5; 8:10, 19; 9:13; 10:2; 11:7).
    - b) Miungu ya Wakanani.
      - (1) Aina hii ya kuabudu ilihusika na mazoea ya kuondoa ubinadamu na kumtoa sadaka, kuki hitaji dhabihu ya maisha, heshima ya mtu, pamoja na dhabihu ya mtoto, ukahaba wa dini, na kuabudu nyoka.
      - (2) Miungu hii haikuwa na tabia ya kuhusianao hata kidogo. Mwungano wa binadamu na wanyama walikuwa sehemu ya mifano. **Hii iliwalishi pituba na fumbo ya furaha.**
      - (3) Moleki, Dagoni, Baali, na Maashtorethi, ni mifano yao (Law 18:21; Amu 16:23; Amu 2:11-23).²

KUSIFU NA KUABUDU

- c) Miungu ya Mesopotamia.
- (1) Watu waliokaa katika nchi hiyo mbeleni, waliabudu milima, chemichemi za maji, miti, na miamba.
- (2) **Hivi vile wakilisha vitu vinavyoonekana vilivyo--fikiriwa kuwa vikubwa kuliko mtu.**
- (3) Mfano wake ulikuwa "vikingi vitakatifu", ambavyo Gideoni aliitwa akavibomoa (Amu. 6:25-32).
- 3) Imekatazwa kabisa: Chukizo kwa Mungu.
- a) Sheria za kwanza mbili zimehusika na njia ya kuabudu -- bila miungu, na bila wakilisho (kutoka 20:3-4). Sheria za kwanza nne ni za Uungu na kuabudu kukiungana.
- b) Waaminio wanaamiriwa kubomoa na washambulie miungu (Amu. 6:7-10; 25-32).
- c) Kwabudu sanamu kunatia unajisi, hata matokeo ya kuondoa ubinadamu (Zab. 115:8; Rom 1:21-32).
- d) Kuabudu sanamu, kwa kweli kuna msisimko kukilinganishwa (Zab 115).

Maelezo mafupi —

Tia Mfano Wako:

KUSIFU NA KUABUDU

Maelezo mafupi —

Mahali pa Majadiano

Ni aina gani za ibada za sanamu zilioko katika utamaduni wetu na katika makanisa mengine yetu? Ni njia gani nyingine ambazo tunaweza kupinga ibada za sanamu na kuzizua zisiingie makanisani mwetu na nyumbani?

C. Kuabudu Mtu.

1. Si ajabu kwa wasomaji wa Biblia, au wasomaji wa historia ya kanisa, kwamba kuabudu mara nyingi huelekea kuondoka mbali na kuwa kuabudu Mungu, na kuwa kuabudu mtu.
2. Kuna sababu kadha kwa haya:
  - a. Kujipamba kwa Mtu: Kuelekea Mwilini.
    - 1) Mtu ameumbwa kuweza kwenda juu ya saa na umilele kwa tendo la kuabudu, au kuomba, au kwa maelezo ya Biblia.
    - 2) Tunge fikiria kwamba uwezo huu wa kuogopya ungetu fanya wa kusifiwa zaidi, lakini kwa kweli twaelekea kutaka mwili, ambao waweza kuonekana na ambao unatufanya kusikia uizuri juu yetu wenyewe (1 Yoh. 2:15). Twaelekea mwilini.
    - 3) Katika mambo ya kuabudu, mwelekeo huu ni wazi katika uwezo wa mtu kufanya ujuzi wa kuabudu kitu ambacho ni cha manufaa kwa mtu, na si sadaka ambayo inafurahisha Mungu. (Ona Kaini na Habili Mwa. 4:1-5).

Tia Mfano Wako:

KUSIFU NA KUABUDU

b. Kwelekeea Mwilini: Kuongeza kwa Mungu.

Maelezo mafupi —

- 1) Mwelekeo mmoja unaoone kana katika maandiko ni kuongeza kwa yale Mungu amekubali. Mwelekeo huu msingi wake ni mawazo. "Yesu hatoshi."
- 2) Makanisa ya Kolosaiina Galatia yalirekebishwa na Mtume Paulo kwa sababu yaliachana na dini ya kweli kwa kuongeza mambo maakumu ambayo yangalifanya ibada kuwa ya kupendeza zaidi, au "ya kiroho zaidi" kuliko vile Mungu alitaka (Gal. 4:10).

Tia Mfano Wako:

c. Kuelekeea Mwilini: Kuondoa kwa Mungu.

- 1) Mwelekeo mwingine ni kuondoa kutoka kwa yale yanatakikana.
  - a) Mipaka isiyofaa inawekwa kwa mwonyesho wa kuabudu kwa mwamini katika jina la sheria.
  - b) Sehemu nyingine za ibada na mifano inahukumiwa kutokana na matumishi, si kutokana na sheria za Biblia, lakini kutokana na utamaduni wa watu, kanuni za madhehebu, au uchaguzi wa utamaduni.
  - c) Waandishi na Mafarisayo wa wakati wa Yesu walihukumiwa kwa mwelekeo huu wa kupungu za kumkaria Mungu (Mt 23:13).

KUSIFU NA KUABUDU

Maelezo mafupi —

- 2) Katika historia ya kanisa, kanisa wakati mwingine lilizua watu wa kawaida kusoma au kusikia maandiko katika lugha yao katika kusanyiko la ibada. Madhehebu mengine hata sasa hayakubali vifaa vya muziki, mengine hayakubalivifaa aina fulani na aina za kujieleza.

Tia mfano wako:

Mahali pa Majadiliano

Tumia fikira za hapo mbeleni kujadiliana njia ambazo shida za kumwabudu -- mtu (kumtukuza mtu, kuongeza kwa Mungu, kupunguza kutoka kwa Mungu) kumo katika makanisa yetu. Tunapingaje au kurekebisha kuabudu mtu?

D. Kumwabudu -- Mungu.

1. Baada ya kuangalia kwa makini kuabudu sanamu naibada ya maonyesha ya kuabudu mtu, ni rahisi sana kuona ni kwa nini ni muhimu kuelekeza upendo wote, kusujudu, na heshima kwa Mungu. Maana tunaku wa kama vile tunavyoa budu (Zab. 115:8).
2. Kwa sababu hi, ni muhimu kufahamu kwamba kuabudu si ufahamu wa wanamuziki, au washairi, lakini ni kazi ya kwanza ya kila uwamini na kuko chini ya utawala wa theology, na si uimbaji.

KUSIFU NA KUABUDU

Mazoezi ya Darasa:

Fikiria tabia hizi ya Mungu³ kutohana na maneno ya Yesu:

"Lakini saa inakuja, nayo sasa ipo, ambayo waabuduo halisi watamwa budu Baba katika roho na kweli. Kwa maana Baba awatafuta watu kama hao wamuwa budu." (Yohana 4:23, 24).

Kwa kila moja ya haya yafuatayo, jadili maswali haya:

Tutaitikiaje tabia hizi katika kuabudu? Ni mawazo gani yaliyo ya maana?

1. Mungu katika hali yake -- Haonekani, Ana Utu, Huishi, na Roho Mtendaji (Yn 4:24; 1 Tim 6:16).
2. Mungu ana Nguvu za Uungu -- Anaishi, Ni wa Milele, na Habadiliki (Kut 3:14; Yak 1:17).
3. Mungu Anajua yote -- Mwaminifu, Anafahamu yote, na Ni Mwerevu (1 Yn 1:9; 3:20).
4. Mungu ana desturi -- Mtakatifu, Mwenye haki, na Upendo (Hab 1:13a; Zab. 5:4; 1 Yn 4:8).
5. Mungu Anaisi -- Anachukia Uovu, Mwenye fadhili, Mwingi wa rehema (Nah 1:3; Kut. 34:6; Omb. 3:22).
6. Mungu Yupo -- Huru na Mwenyezi (Zab. 115:3; Mk 14:36a).
7. Mungu ana uhusiano -- Mwenye Enzi, Karibu kwa Ulinzi wa Kuokoa (Zab. 89:11-15; 113:4-8; 145:18).

Maelezo mafupi —

KUSIFU NA KUABUDU

Maelezo mafupi —

IV. Kusifu na Kuabudu

A. Utangulizi.

1. Sehemu hii inahusika na malengo kadha katika Maandiko kuhusu mwitikio wa mtu wa kumwabudu Mungu.
2. Inaeleza pia mabadiliko kutoka maisha ya kuabudu hekaluni ya waamini wa Agano la kale, mpaka maisha ya mwamini pekee, hekalu jipya la Roho Mtakatifu katika Agano Jipyा.

B. Kuonekana kwa Kuabudu katika Agano la Kale.

1. Kwa njia nyingi, muwundo wa kuabudu katika Israeli unawakilisha mifano ya Agano la Kale ya kweli ya ulimilifu wa Agano Jipyा.
2. Kuonekana kunakofuata kunaleta ufanuzi wa kuabudu katika Agano la Kale.
  - a. Madhabahu: Mahali pa Kukutania Mtaani na 'Uwepo wa Mungu'.
    - 1) Katika Israeli, madhabahu yaliwakilisha mahali pa kukutania katikati ya mbingu na nchi.
    - 2) Katika sura za mwanzoni za Mwanzo, kuna hisi kwamba Habilii na Kaini walifahamu umuhimu wa kufaa na usiofaa kukaribia katika uwepo wa Mungu.
    - 3) Ibrahimu, baba wa watiifu, anaonyesha wajibu wake binafsi wakati wo wote aendeleapo -- anajenga madhabahu.
    - 4) Tazama jinsi wanawe, na wajukuu wanavyoiga mfano wake (Mwa 12:7, 8; 13:4, 18; 22:9; 26:25; 33:20; 35:1, 3, 7).

KUSIFU NA KUABUDU

b. Dhabihu: Somo la Maisha yaliyobadishwa.

Maelezo mafupi —

- 1) Kwa karne kadha, Waisraeli walileta sadaka zao za kila siku za danu, nyama, na nafaka. Hizi ziliwakilisha maisha na baraka za Mungu za mazao.
- 2) Kila mwaka, kusanyiko la sherehe lilijanya upatanisho kwa dhambi za kila siku kwa umoja, ambalo liliwasilisha somo kwamba maisha yamo ndani ya damu, na ni kwa kufiwa ambako kunaweza kuleta upatanisho kwa ajiliya dhambi (soma Law. 16 yote kwa sherehe ya kila mwaka ya Upatanisho; Waeb. 10:1-3).

c. Kamini za Sherehe: Somo la Utakatifu na Utaratibu.

- 1) Law. 10 hufundisha somo la milele juu ya maoni ya Mungu ya vile mtu atamkaribia. Wanamkaribia wanapaswa kumfikiria kuwa mtakatifu. Anapaswa kusujudiwa.
- 2) Kanuni za sherehe katika Agano la Kale, ni ufunuo wa huruma. Mtu huelekea kulegeza darasa la utakatifu, au kuzifanya kuwa za kukataza zaidi kuliko vile Mungu anazitakia yote mawili ni makosa -- zaidi kwa hatari yake. (Linganisha Law 10:1-11 na Matendo 5:1-11).

d. Hema la Kukutania. Somo la Kufikia na Kushuhudia.

- 1) Uwepo wa hema lililosafiri ni picha ya kumfikia Mungu. Ni toleo la neema. Lasema, "Njooni na mjue Mungu wa Kweli." Ujumbe ulikuwa wa Waisraeli, na kwa mataifa yaliyowazunguka.
- 2) Ni ya kupendeza kufuata njia ya kutangatanga kwa Waisraeli, Walitembelea zaidi kila taifa haina ya Misri na Kanani. Je, Mungu alikuwa anajitolea Mwenyewe kwa mataifa? (Jadili matokeo ya Zab. 105: hasa 1,2 na 13.)

KUSIFU NA KUABUDU

Maelezo mafupi —

- e. Muziki wa Waisraeli: Somo la Sherehe ya Kugusa moyo.
  - 1) Zaburi inawakilisha moyo safi wa waabuduo. Wanaonekana kuimba kwa upendo, heshima, kwa Mungu, kufurahia, na furaha.
  - 2) Wanaonyesha pia hofu, makosa, msamaha, na uchungu.
  - 3) Ndani yake, na muziki mwingine wa Waisraeli, tunajifunza kujitolea kwa Mungu katika kuabudu. Aina nyingi za kuabudu zinakubalika katika Zaburi.
- f. Utaratibu wa Ukuhani: Kivuli cha Kristo Aliye Kweli.
  - 1) Uwepo wa darasa la ukuhani katika Agano la Kale ni kivuli cha Kuheani Mkuu katika Agano Kipyta, ambaye ni Kristo.
  - 2) Unatoa kivuli kimbele cha darasa la watumishi katika madhabahu ya Mungu, kanisa (Ebr. 9:11; Ufu 5:10).

Mahali pa Majadiliano

Endeleza majadiliano zaidi ya jinsi miundo hii ya kuabudu ya Agano la kale inahusiana na kuelewa kwa kututayarisha katika Kristo katika Agano Jipya letu.

KUSIFU NA KUABUDU

C. Kwabudu kwa mafunzo ya Agano Jipy.

Maelezo mafupi —

1. Agano Jipy inamaliza kile ambacho kilikuwa ni ahadi ya kinyenyezi kwenye Agano la kale.
2. Maumbile ya Agano la kale hupeana kufahamu kwa ukweli wa Agano Jipy.
  - a. Madhabahu mpya ya Mungu: Roho ya mtu ilio kombolewa (1 Kor 1:27; 1 Kor 3:16).
  - b. Maisha mapya yilio geuzwa: Huduma ya ya kuabudu (War 12:1, 2).
  - c. Amri Mpya yakusherekea: ulio anishwa na roho naukweli (Yok 4:20-24).
  - d. Mahali mapya pa mkutano: mtu, Hekalu kwenye mataifa (Matendo 16:25-30; 1 Pt 2:5).
  - e. Wimbo mpya wa Israel: Kuonyesha kwa kuwepo wa roho (Ef 5:18, 19).
  - f. Kasisi mpya: Kristo kasisi mkuu: Waamini wote makasisi wadogo (Heb 3:1-6, 9:11; 1 Pt 2:5, 8, 9).

Wazo La Kujadiliana

Jadili vile kuabudu kwetu kutakuwa kwenye Mungu tukikubali maono haya yote ku wa ncha ya maisha yetu ya kuabudu. Inawezaje kuweka maono haya ya agana mpya kwenye kuabudu kuliopo kanisani mwako?

KUSIFU NA KUABUDU

Maelezo mafupi —

V. Kuabudu nakusherekea kanisani, vitu vya asili, namna na asili ya vitu vyote.

A. Vitu vya asili vya kuabudu na kusherekea.

1. Vitu vya asili vya ustadi wa kuzoea kuabudu vina patikana kwenye Biblia vitu hivi vinapatikana kwenye mifano katika Agano Jipya.
2. Zina jitoa kama zilizohitajika katika ushirika wa kawaida wa waamini.
3. Roho wa moja wa vitu hivi vya asili yako kwenye muhtasari wa kusherekea ushindi wa Kristo pale kalvari, juu ya dhambi, kifo na kaburini.
  - a. Neno la Mungu lili ongezeka na kuonekana (Matendo 2:42; 1 Kor 14:26).
  - b. chakula cha jioni cha Bwana au kuvunja mikate (Matendo 2:42; 1 Kor 11:23-34).
  - c. Ubatizo wa waamini (Mt 28:19; Mat 2:41).
  - d. Kusanyika kwa ushirika (Mat 2:42; Heb 10:24).
  - e. Sifa na sherehe za muziki (Lk 24:53; 1 Kor 14:15; Ef 5:19).
  - f. Kufanya sadaka (Mat 4:34, 35; 1 Kor 16:1, 2).

Wazo La Kujadiliana

Je, mawazo ya hapo awali yako kama yale kanisani mwako? Hoji mahitaji kufuata njia ya maandiko ilio tupeana. Hoji hatari iliopo kwa kuachilia mbali maandiko hayo.

KUSIFU NA KUABUDU

B. Umuhimu mwingine wakutazama: mkusanyiko wenye.

Maelezo mafupi —

1. Katika Biblia kuna maelezo mengine ambayo haya elezwi kuwa sehemu ya mkusanyiko wa kuabudu, lakini yanaonekana kama vile yanaonyesha kuabudu kwa agano Jipya.
2. Angalia maelezo haya ya mkusanyiko.
  - a. Pamoja kiroho/kimwili (Mat 2:44, 4:32).
  - b. Katika hekalu; nyumba kwa nyumba (kanisa ili wekwa mahali maalum).
  - c. Kusikia kwa furaha; kilicho uoga thibitisho la hatia ya kosa (Mat 2:43, 46, 47; 1 Kor 14:24, 25).
  - d. Matendo ya ki Mungu yalitokea (Mat 2:43; Yak 5:13-16).
  - e. Vitu vyote vilikuwa kwa umoja; vyakula pamoja, mali iliuzwa (Mat 2:44-46).
  - f. Usaidizi wa huduma (Mat 6:1-7).
  - g. Kutana kila siku, ama kila wiki (Mat 2:26; 1 Kor 16:1, 2; Heb 3:13).

Wazo La Kujadiliana

Je, mkusanyiko wetu unaonyesha maelezo ya Agano Jipya? Kama sivyo, tulaumiwe? Jadili haya.

KUSIFU NA KUABUDU

Maelezo mafupi —

C. Namna na asili ya vitu vyote vya kuabudu sherehe.

1. Acha tuweke fikira zetu kwenye nia ya inje ya kuabudu, namna yake. Nicha muhimu kulinganisha vitu hivi na nia ya kindani.
2. Hapa kuna mambo mengi ya kuweka rohoni tukiweka fikira zetu kwenye ufanyaji wa thiologia ya kuabudu na sherehe.
  - a. Namna ni kivuli cha ukweli; kristo ndiye asili ya vitu (Kol 2; Heb 10:1-3). Hii ni kweli kwenye matendo ya kuabudu kwetu pia usemi wetu wa kuabudu ni lazima yawe na maumbile yamilet (ufunno 5:8-10).
  - b. Namna inaweza kugeuka kati ya utamaduni, lakini asili ya vitu ina baki, ambaye ni Kristo.
    - 1) Yesu alimrekebisha mke masamaria aliye tafuta kubishana kuhusu namna na sehemu "Sawa" ya kuabudu.
    - 2) Aligeuza fikira zake kwa kutotia mkazo utamaduni na kutia mkazo kwenye akweli wa milele.
    - 3) Alimwambia eti Baba aliye binguni alikuwa anatafuta watu wakumuabudu waliojua uwepo wa roho (yule ambaye asoza kidole kwa kristo) na ukweli (maombile, neno na ufunuo la kristo) (tazama Yn 4:20-24).
  - c. Namna (yakibinagsi na umoja) yanatolewa na ukweli wa Biblia, sio maumbile ya kiutu ama nia ya kupotea (Lev 10:1-3; Soma kuhusu uharara na uzzah. Lakini ajali yakosa kwenye maoni haya

KUSIFU NA KUABUDU

d. Namna inafuata nia na manufaa.

Maelezo mafupi —

- 1) Ni cha muhimu ku tazama kwa makini hi sheria ndogo. Kuulizo swalii "kwa nini? ni moja wapokujiangalia muhimu sana kwa wafikira wakuu wa Biblia.
- 2) Jinzi namna ya kuabudu ni jambo la utamaduni fulani na madhehebu, ama adabu Mkristo mwanifu atajiuliza kwani jambo fulani lna fanywa vilevile.
- 3) Hii ni neno kimatendo Yesu alie mwambia mwanamke musamaria (Yk 4:24).

D. Namna ya kusifu na kuabudu.

1. **Kwa usimamo** (1 ufalme 8:22; Tar 23:30; 2 Tar 7:6; Zab 134:1; 135:2; Rom 5:2). Tunasimama kwa heshima, na kuonyesha kua tu wasikilivu kwa Bwana.
2. **Kupiga magoti chini** (Zab 95:6; Mat 20:36; 21:5; Wafilipi 2:10). Tupige magoti chini kama onyesho ya heshima na kitii
3. **Kumwinamia Bwana** (Is 45:23; Zab 95:6; 2 Chron 20:18; Rom 14:11).

Hizi maneno tatu za kihubrania lnamanisha kushujudu:

- a. Shachah - mara 171.
- b. Qadad - mara 15.
- c. Kara - mara 30.

KUSIFU NA KUABUDU

Maelezo mafupi —

4. **Kucheza** (taz kut 15:20; Zab 30:11; 149:3; 150:4; Muamuzi 11:34; 1 Sam 18:6-7; 21:11; 29:5; 2 Sam 6:14-16; 1 Tarehe 15:29; Yer 31:4,12, 13; Lk 15:25; Mt 11:17; Lk 7:32).
  - a. Maneno ya ugriki na uyunani yalio geuzwa kama "shangilia" ina maanisha kuzunguka, chupa, chachawa na kuruka kwa furaha.
  - b. Kucheza kikamara ni pamoja na kuabuduna furaha, na pia huonyesha vita ya kiroho adui akiwa chini ya miguu (kuonyesha ushujaa: taz Zab 47:1-3).
  - c. Kuna mengi kwa kucheza kuliko "kuruka juu na chini" ambayo imeongezeka katika makanisa ya kiroho yaliopo Merikani kusini. Hii ina kubaliwa lakina kuna mengi.
  - d. Yafuatayo ni masomo yamaneno kwa ufupi wa maneno ya kihebrania kuhusu mchezo na.
    - 1) Gul; Gil: inamaanisha; kushangilia, uoga; furaha nakuzunguka. (taz Zab 2:11; 9:14; 53:6; 89:16; 118:24; Is 9:3; 61:10.)
    - 2) Chul; Chil: Inamaanisha kuzunguka (kwenye duara) kucheza; zunguka, maumivu; uchungu (wakuzaa) (taz Kumbu 2:25; Zab 29:9; 55:4; Is 13:8; Yer 4:19; Eze 30:16.)
    - 3) Karar: inamaanisha kucheza kuzunguka (taz 2 Sam 6:14).
    - 4) Rekad: inamaanisha kukanyaga, kunyumbuka (kwa furaha, cheza, ruka, chupa, ruka) (taz 1 Tar 15:29; Zab 29:6; 114:4,6; Is 13:21.)
    - 5) Dalag: inamaanisha kunyumbuka au ruka (taz 2 Sam 22:30; Zab 18:29; Is 35:6).
    - 6) Pazaz: inamaanisha kuruka, mruko, kuwa nyepesi (taz mwanzo 49:24; 2 Sam 6:16).
    - 7) Chagag: inamaanisha kutembea kwenye duara, kutembea kwenye sherehe ya utukufu; kutazama sherehe, kuweka sherehe ya usafi. (taz 1 Sam 30:16; Kutoka 5:1; Lev 23:41; Zab 42:4.)

KUSIFU NA KUABUDU

e. Lifuatalo ni funzo fupi la neno la maneno ya Kiyunani ya kucheza na kufurahi.

Maelezo mafupi —

- 1) Agalliao: maana yake ni kuruka kwa furaha, kuwa na furaha iliyozidi, furahi sana (tazama Lk 10:21; Mt 5:12; Yohana 5:35; Mdo 2:26; 1 Pet 4:13; Ebr 1:9).
- 2) Hallomai; Exallomai: maana yake kuruka, kuruka juu, kurukaruka (tazama Mdo 3:8).
- 3) Skirtao: maana yake kuruka, kuruka juu kwa furaha (tazama Lk 6:23; 1:41,44).
- 4) Choros: maana yake mchezo wa pambio wa mviringo au kuzunguka (tazama Luke 15:25).
- 5) Orcheomai: maana yake kucheza. (Tazama Mt 11:17; 14:6; Marko 6:22; Luka 7:32 - ni neno la Kiyunani lilitumiwa katika "Septuagint" tafsiri ya Agano la kale kueleza Daudi katika Imya 15:29; 2 Sam 6:21.)

f. Kucheza katika kuabudu.

- 1) Michezo ya sherehe.

- a) Wakati wa ushirika au sherehe.
  - b) "Able-Meholah" (1 Fal 19:16) panaitwa penye majani mabichi pa mchezo. Palikuwa mahali palipowekwa kando kwa sherehe na siku ya karamu.
    - (1) Elisha alizaliwa hapo.
    - (2) Twaweza kusema kwamba huduma za "Vipawa maradufu" zilizaliwa kutokana na kuabudu.

- 2) Tafsiri ya unabii.

- a) Katika Kut. 15:21, Miriamu alicheza baada ya wimbo wa Musa.

KUSIFU NA KUABUDU

Maelezo mafupi —

- b) Katika 1 Sam 18:6, 7, Daudi alilakiwa kwa kuimba na kucheza ambao zilikuwa unabii katika huduma yake ya baadaye.
- 5. **Kucheka** (tazama Zab. 126:2). Kunatumiwa kama njia ya kuonyesha na kuachilia furaha.
- 6. **Kupaaza sauti** (tazama 1 Sam 4:5; Ezra 3:11; Zab. 5:11; 32:11; 35:11; 47:1; Sef. 3:14; Zek 9:9). Kunatumiwa kama ishara ya ushindi, kuachilia furaha na kujawa na sifa na kuabudu, na kama silaha ya vita.
- 7. **Kelele kubwa** (tazama 2 Mya 20:19; Neh 9:4; Zab. 98:4; Luka 17:15; Mdo 14:10,11; Ufu 5:12). Inatumiwa kutangazakujihisi kulikozidi na kukubwa.
- 8. **Sauti ya sherehe na Maandamano** (tazama Ezek 46:9; Zab. 92:3). Inatumiwa katika sherehe na imeteuliwa, iliyo na utaratibu, na mwendo au kitendo cha utaratibu.
- 9. **Bendera** (tazama Kut. 17:15; Zab. 20:5; 60:4; Isa 13:2).
  - a. Mungu anafuruliwa kama "Jehova-nissi" Bwana bendera yangu.
  - b. Kuna kweli nyingi zinazoshirikishwa na "kuinua juu" bendera ya Bwana.
    - 1) Wakati Yesu "Anainuliwa juu" Atawavuta watu wote kwake (Yn 12:32).
    - 2) Inawakilisha silaha ya vita (tazama Is 31:9; Jer 4:6; 50:2; 51:12, 27).
    - 3) Ni chombo cha kwabudu na kuponya.
- 10. **Kuimba.**
  - a. Kuna tegemeo zaidi ya 120 kwa matumizi ya kuimba na kuabudu.
    - 1) Lakini ni moja ya njia za kuabudu.
    - 2) Hali yo yote ya moyo yaweza kuonyeshwa kwa kuimba.

KUSIFU NA KUABUDU

b. Wimbo mpya (tazama Zab. 33:3; 40:3; 96:1; 98:1; 144:9; Isa 42:10; Ufu. 5:9; 14:3). Huu ni wimbo wa Bwana.

c. Wimbo wa Kuitikia.

1) Hii ilikuwa aina ya mwanzoni ya uimbaji katika Israeli.

2) Pengine nyimbo zilitumiwa "kufundisha".

3) Kuna aina saba katika andiko.

a) Mikutano miwili/uimbaji (Neh 12:31,40,42; Ezra 3:11). Haya ni matumishi "yaliyopangwa" ya aina hii.

b) Mmoja kwa mwingine (1 Sam 18:7; 21:11; 29:5; Isa 6:3-4).

(1) Uimbaji mmoja ukiitikiwa na uimbaji mwingine.

(2) Wimbo ulio bora wa Sulemani ungeweza kuimbwa kwa njia hii.

c) Mmoja kwa kundi (Kut. 15:21). Pia vichuva vyta maneno ya Zab. 44, v47, 99, zinaonyesha uwezekano kwamba ziliimbwa na wana wa Kora wakiitikia mwimbaji mkuu.

d) Kiongozi kwa umati (Zab. 107; 136; and 106; 118). Umati ukiimba kuitikia kulikoandikwa.

e) Waimbaji kwa wachezaji (Kut. 15:21). Kutafsiri wimbo kwa kucheza.

f) Waimbaji kwa vyombo (Isa 38:20). Vyombo zilichezwa pamoja na waimbaja

g) Kizazi kwa kizazi 145:4). Njia ya kufunza watoto juu ya sifa na njia ya Bwana.

4) Kunanjia tatu za kuunda wimbo wa kuitikia.

a) Kuendeleza lengo (Wimbo ulio bora wa Sulemani).

Maelezo mafupi —

KUSIFU NA KUABUDU

Maelezo mafupi —

b) Kwa sauti ya zote au sehemu ya kila stanza.

c) Kwa swalii na jawabu. Hizi zinahitaji kujizoeza.

11. **Vyombo** (Kut. 15:20; Zab. 71:22; 150:3-6; 144:9; Ufu. 5:8).

a. Vyombo vinahitaji kutumia sehemu zote za muziki ili kueleza vizurii neno la Bwana.

1) Mtindo: Huu unaweza kuongeza "kujihisi" kwa neno.

2) Matari: Huu ni uwezo wa matumizi ya Sauti sizizo za pekee za vifaa. Zaweza kutia mkazo hali.

3) Nguvu: Yaweza kutia mkazo hali pia. Ni zaidi ya sauti kubwa tu.

b. Aina zote za vyombo zilitumiwa katika kusifu na kuabudu.

1) Matari: (Yer 31:4).

2) Zeze, filimbi, na matoazi (Zab. 150:4,5).

3) Panda na baragumu (Zab. 98:6).

4) Vinubi (Zab. 33:2).

5) Sauti iliyopangwa kukubaliana (2 Sam 6:5)!

12. **Kuinwa mikono juu** (Kuna aina tofauti tofauti 12 katika maandiko).

a. Dua -- ombi la kuuliza kwa unyekevu kitu (tazama Zab. 28:2; 88:9, Omb 2:19).

b. Kutubu -- ombi la toba (tazama Omb. 3:40,41; Ezra 9:5,6; Ayu 11:13).

c. Kusifu na baraka - (tazama Zab. 63:4; Neh 8:6; Zab. 134:2).

d. Kuabudu - (tazama Zab. 44:20).

e. Kiu na kutafuta Mungu - (tazama Zab. 143:6).

KUSIFU NA KUABUDU

- f. Aina ya Ombi (tazama 1Tim 2:8, "Wakiinua mikono iliyotakaswa"; 1 Fal. 8:22,54; 2 Nya 6:12,19; Zab. 141:2).
- g. Vita (tazama Kut. 17:11,12).
- h. Nguvu za uungu (tazama Ex 9:15; 10:21,22; Her. 20:11).
- i. Kutafakari (tazama Zab. 119:48).
- j. Kubariki wengine (tazama Luka 24:50; Law 9:22).
- k. Kufanya tangazo kwa makini au kuapa (tazama Kum. 32:40; 14:22; Isa 62:8; Dan 12:7).
- l. Ishara ya Moyo (tazama Ebr. 12:12; Neh 8:6; Ayu 11:13; Omb. 3:41).

Maelezo mafupi —

13. **Kupiga makofí** (kuna aina saba tofauti zilizotajwa katika andiko).

- a. Kufurahi (tazama Is 55:12; Ps 98:8).
- b. Kuvikwa taji (tazama 2 Fal 11:12).
- c. Shangwe (tazama Zab. 47:1; Eze 25:6).
- d. Hasira (tazama Hes. 24:10; Ezek 21:14; 21:17).
- e. Dhihaka (tazama Omb. 2:15; Ayu 27:23; 34:37; Nah 3:19; Exe 25:6,
7. Hii inaweza kutumiwa kati kati ya vita ya kiroho.
- f. Huzuni (tazama Exe 6:11; 21:14).
- g. Kufanya a hadi (tazama Mit. 11:21).

KUSIFU NA KUABUDU

Maelezo mafupi —

VI. Ushuhuda wa kuabudu na Kukomboa.

Maelezo ya Mwandishi:

Kuna kanisa dogo ambalo lina alama mbili juu ya mlango. Unapoingia wayaona maneno, ingia uabudu. Unapoondoka hapo kanisani kuna alama nyingine inayosema, andoka ukatumikie. Alama hizo zaweza kuonekana kuwa rahisi, lakini pana mengi ya theology yaliyoandikwa juu ya milango hiyo ya kanisa -- Ibada ya kibiblia hasa huleta matendo yanayostahili heshima ya Mungu.

A. Ujumbe na lengo la Ushuhuda.

1. Pengine wachache wamefikiria uinjilisti katika hali ya kuabudu -- waabu du wanaoishi maisha yanayozaa waabudu wengine.
2. Kuoneka kuzunguka kiti cha ufalme, pana wabudu kutoka katika kila kabilo, kilugha, na taifa, kutoka katika historia yote. Kweli ni kwamba watu hawa, wakiongozwa na Roho Mtakati fu nyakati fulani, kila mmoja aliwavutia wengine kugeukia Mungu wao. (Fikiria Danieli 6:10-28; Mtendo 2:47 na kazi ambayo maisha ya kuabudu na kushere-hekeea huleta katika matokeo ya matendo).
  - a. Kusherehekeea Uhusiano wetu na Mungu Mkuu (Kut.15).
  - b. Kusherehekeea Mahali petu Panapotupasa; Mfalme na Watumishi wanaoinama (Ufu. 5:8-10).
  - c. Kusherehekeea Kutolewa vitini vya enzi miungu inayowavua hali za utu (Zab. 149).

KUSIFU NA KUABUDU

B. Tokeo la kileleni: Tazamo la Kiti cha enzi.

Maelezo mafupi —

1. Kuabudu pengine ni moja ya matendo machache ya binadamu yanayohitaji mtu wote-roho, mwili, na nguvu.
2. Ni moja pia ya matendo machache ya binadamu yanayopita mipaka ya wakati. Katika kila tazamo la Mbinguni, twaona viumbe wa kiroho wakiwa mahali pa kati pa kuabudu-Bwana Atawalaye katika Kiti cha Enzi.
3. Maono ya Mungu huleta kuitikia kwa maumbile kwa kusifu kwa juu na kunyenyeka kwingi na hali ya heshima ya kusherehekea, upendo na furaha. Maandiko kutoka mwanzo mpaka mwisho, huonyesha lengo la historia -- kulenga utambiuzi wa ustahilivu wake wa juu.

Mahali pa Majadiliano

Jifunze na ujadili vifungu vifuatavyo. Tazama kufanana na tofauti. Fahamu kwamba ye ye ake tiye juu yakiti cha huzi yuko katikati mwa usikivu, sifa, na uwezo. (Ezek 1:4-28; Isa 6:1-6; Ufu. 4:8-11).

VII. Matokeo ya Mazoezi juu ya Ibada.

Maelezo ya Mwandishi

Imesemwa: "Hatuwezi kupata upako na baraka za Mungu kuitia mipangona kujitayarisha kwetu, lakini kwa kukosa kupanga na kujitayarisha twaweza kuzuia upako kama huo na baraka" (Mwandishi hajulikani).

KUSIFU NA KUABUDU

Maeleo mafupi —

A. Upangaji kuwa Nzuri zaidi, Katika hatua hii ya mwisho, mambo ya kuzoea juu ya mwungano unaohitajika kwa kuabudu yanatangulizwa.

1. Waabuduo: Matayarisho ya Kiroho.
  - a. Katika fikira moja ya kweli, kuabudu hakuwezi kuongozwa. Muziki na watu waweza kupangwa, na hali zaweza kuundwa kuititia katika kuvutiwa kwa wenye ujuzi, lakini kuabudu ni kuitikia kwa binafsi kwa mwamini kwa ufunuo wa Mungu.
  - b. Kama mwamini hajatayarisha kuititia kwa yanayoonekana ya mtu binafsi, basi kuabudu kutakuwa kwa kujihisi, au kuonyesha kwa nje kabisa.
2. Ibada ya Kuabudu: Shereha ya kuongoza ibada na sherehe nyinginezo.
  - a. Kuabudu hupita mipaka ya sherehe zinazotazamwa za kuongoza ibada, mitindo, ujuzi wa muziki, na utamaduni unaoamua haya. Hata hivyo, kila kujitambuliza kwa umoja kwa kuabudu lazima kuende pamoja kwa njia fulani, hata kama ni kwa chini sana. Mwungano huu wa kumkaribia Mungu kunaitwa tabia inayoongoza ibada.
  - b. Katika makanisa mengine, tabia hii ya kuongoza ibada yaweza kuwa katiba inayotia mkazo juu ya kukaribia uchaji. Mengine yaweza kuwa desturi zaidi, yakutia mkazo juu ya sherehe. Pengine kulinganisha ni lengo mzuri kama waabudu pekee yao huonyesha hali tofauti, mahitaji, na kuelewa.
3. Uzuri na Utaratibu: Sherehe, ndani ya Mipaka.
  - a. Bila kufikiria kama mwitikio wa kuabudu wa waamini unatambulikana kwa mpango unaotambulika au usiotambulika, Biblia ya fundisha kwamba mazoea mengine yako nje ya mipaka yake na mengine yako ndani ya mipaka yake.
  - b. Kwa njia zote, kundi lazima liongozwe na watu walioamrishwa katika hali nzuri na utaratibu ili wageni watambue Mungu mionganoni, na kwa njia hiyo waokolewe (I Kor. 14:26). Hii ni sherehe, iliyo ndani ya mipaka.

KUSIFU NA KUABUDU

4. Kuabudu. Kulingana na Utukufu Wake.

- a. Kuabudu kwetu, bila kufikiria mitindo yetu na mifano, kutakuwa mwelekeo kulingana na sehemu ambayo ni jinsi tunavyomdhamin Mungu. Hatu wezi kwenda juu ya vile maoni yetu yali yo juu yake.
- b. Huku ni kuita katika kuonekana kinani juu ya Mungu katika Kristo kama vile kulivyo Katika maandiko. Hakuna kiini kingine kwa kuabudu kunakostahili, ila mengi yaliyo katika Neno.

Maelezo mafupi —

B. Sehemu-mbili za Nyongeza kwa Viongoziwa Kuabudu.

Nyongeza Sehemu Ya I

Tumia haya yafuatayo kulingana na vile wakati utakubalia na kama vile yaweza kutumiwa katika hali yako.

A. Maongozi ya Kibiblia kwa Viongozi wa kuabudu ya Makundi.

1. Wana Muziki walionyesha maisha ya uenye haki (tazama 1 Mya 15:7; 2 Mya 5:12; 29:15; Neh 12:30).
  - a. Waliva kitani safi. Kitani hiki safi chaonyesha maisha ya utakatifu.
  - b. Walitakaswa. Hili pia ni hitaji la wanamuziki leo.
    - 1) Kujiweka wenyewe wametengwa kwa makusudi ya Bwana.
    - 2) Kuji weka safina bila kunajisiwa na vitu vya ulimwengu. Katika kurudishwa kwa wakati wa Nehemia, wanamuziki walitengwa kwa kiapo kwa huduma (tazama Neh. 10:28-39).
  - c. Walijitenga wenyewe pamoja na jamaa zao kutoka ulinwenguni kwa sheria ya Mungu.
    - 1) Walijitolea kwa "ndugu" zao.
    - 2) Walijitolea kwa viongozi wao.
    - 3) Walijitolea kwa Bwana na mapumziko ya Sabato yake.

KUSIFU NA KUABUDU

Maelezo mafupi –

- 4) Walijitolea kusaidia katika mahitaji ya kanisa.
- 5) Wilijitolea kwa zaka na sadaka nynigine.
- 6) Walijitolea kutumika!
  - a) Huku kwaweza kuwa kucheza au kwenda katika mazoea au mkutano wa maombi wakati hatjisikii kufanya hivyo.
  - b) Ingekuwa vizuiu kwa washirika wa kundi "kuwekwa wakfu" kwa huduma mbele ya kusanyiko na kwa kuwawekelewa mikono na wachungaji/wazee.
2. Wanamziki wawe na Roho unayeweza kufundishwa (tazama 1 Mya 15:22; 25:6-8; Efe 4:11-16; 1 Yn 2:27).
  - a. Inawapasa kuwa na roho wa unyenyekevu unayeweza kufurahi anaporekebishwa na kuelezw. Mungu huwapa watu fulani uwezo wa muziki. Hata hivyo, uwezo huu lazima uendelezwe. Hivyo, mwanamuziki lazima aweze kufunzwa.
  - b. Wanamziki inawapasa kuchukua masomo na madarasa mengine yanayoweza kuendeleza na kukamilisha vipawa vyao.
3. Wamini fu ni wa muhimu maishani mwa Mwanamuziki (tazama 1 Mya 6:32; 16:37; 2 Mya 7:6; 8:14; Neh 12:45).
  - a. Palikuwa na huduma iliyokuwa inaendelea kablaya safina mpaka ilipofikia mahali pake pa kupumzika (hekalu ya Sulemani). Huu ulikuwa muda wa kama miaka thelathini.
  - b. Kwabudu kulikuwa kunaendelea. Hatuwezi kucheza vyombo vyetu tu wakati tunapotaka. Tunahitaji kuwa tayari kucheza vyombo vyetu kila siku kama ni inatakikana.

KUSIFU NA KUABUDU

4. Mwanamuziki lazima awe Mtu anayetamani Umoja (tazama 2 Mya 5:13; 1 Thes 3:12; Efe 4:3).

a. Wakati kundi linaomba na kufanya mazoezi pamoja wataweza kutuo "Sauti moja." Masikizano ni ya muhimu katika muziki. Masikizano katika muziki yanategemea masikizano kati ya wanamuziki.

1) Hapana nafasi kwa "mashindano" katika kundi la uimbaji.

2) Wanamuziki waweza kufunika makosa ya mwenzao katika hali ya upendo kama pana umoja kati yao.

b. Umoja na amani zinapatikana katika Roho.

1) Mazoezi na maombi kama kundi yanasaidia kuendeleza kuhisi umoja huu wa roho.

2) Yataendeleza pia utambuzi wa kiroho unaohitajika kukutana na mahitaji ya kundi na kushikilia mtiririko mzuri katika ibada.

5. Wakurugenzi au "Wanamuziki Wakuu" Walichaguliwa (tazama I Mya 15:16-27; 16:5; 25:1-8; 2 Mya 5:12; Neh 12:42).

a. Kwa kweli, waimbaji walichaguliwa. "Hawakupigiwa kura."

b. Palikuwa na mpango (mpango woa mmamlaka) na mpango wa waimbaji.

1) Ulimkubali mtu kuwa Katika "wajibu wa kuabudu" kila saa.

2) Palikuwa na mpango wa wajibu na mamlaka na kufurika.

3) Wana ishirini na wanne (24) wa Asafu, Hemani, na Jeduthum walikuwa zaidi ya waimbajina wanamuziki. Baada ya muda mfupi palikuwa na 4000 walioitiwa katika utaratibu wa utawala hu wa huduma ya muziki (tazama 1 Mya 23:5).

4) Walipiga kura kuona wakati watakapokuwa na wajibu wa huduma.

5) Palikuwa na wakati wote walicheza na kuhudumia pamoja.

Maelezo mafupi —

KUSIFU NA KUABUDU

Maelezo mafupi –

- c. Twaweza kujifunza mengi juu ya huduma ya muzika kutokana na wanamziki wakuu wanne.
  - 1) Asaph: maana yake "mtu akusanyaye (tazama 1 Mya 6:39; 15:17; 25:1,2; 2 Mya 20:14; 29:30; 35:15).
    - a) Kutokana na jina lake twaweza kuona kwamba ni ya muhimu kiongozi wa kuabudu kuweza kuleta umoja kwa kundi.
      - (1) Wanahitajika kwa kweli kuwapenda watu.
      - (2) Watahitaji kuwa na ujuzi wa uchungaji.
    - b) Kwa mfano wake, atawapatia kundi mafunzo ya wanfunzi "kukusanya" kundi katika uwepo wa Bwana.
  - 2) Heman: maana yake "atumiaye-mkono-wa-kulia; mwaminifu" (tazama 1 Mya 6:33; 25:5; 2 Mya 35:15; Zab. 88). Hivyo, viongozi wa kuabudu wanapaswa kuwa waaminifu.
    - a) Anapaswa kuwafunza uanafunzi uanafunzii wale wengine walio katika kundi.
    - b) Uaminifu ni wa muhimu kwa huduma kama hiyo "ionekanayo na wote wazi."
  - 3) Ethani-Yeduthuni; maana yake "nguvu; milele; waache wasifu" (tazama 1 Mya 6:44; 25:1-3,6; 2 Mya 5:12; Neh 11:17; Zab. 39; 62; 77). Kiongozi wa kuabudu lazima awe na bidii na msimamo ili aweze kuongoza kundi likiwa na msimamo na kusanyiko katika sifa.
  - 4) Kenania: maana yake "Yehova ameimarisha" tazama 1 Nya 15:22, 27). Kwa kweli, huduma ya muziki lazima ijengwe na kutiwa nguvu na mkono wa Bwana.

KUSIFU NA KUABUDU

6. Wanamuziki walihusika katika Huduma mingine za mazoezi (tazama 1 Mya 9:26-33; 25:8-31; 26:29; Neh 11:22).
- Walisimamia "tawi la misaada."
  - Waliweka pesa.
  - Walifungua mulango.
  - Walihusika na vyombo na vifaa vya madhabahu.
  - Wengine wao walisaidia mahitaji ya sheria na serikali ya watu.
7. Palikuwa na Wote Wanaume na Wanawake wanamziki (tazama Ezra 2:65; Neh 12:43).

Maelezo mafupi —

Nyongeza Sehemu Ya 11

Sehemu ifuatayo hasa ni ya makanisa na tamaduni ambazo kundi linapendekezwa. Itakuwa ya msaada kwa wale ambao wanapanga ibada za kusifu katika makanisa haya.

B. Mawazo ya mazoezi kwa kuunda kundi la kuabudu:

- Kundi lazima lielewe kusudi la vyombo.
  - Kuhudumia mbele ya Safina (Bwana). (tazama 1 Mya. 16:4, 6, 37.)
  - "Kusifu" Bwana (tazama 1 Mya. 23:5; Zab. 33:2; 71:22; 92:1-3; 98:5, 6; 149:3; 150:3-5).
  - Kuungana na waimbaji (tazama 1 Mya. 15:16).
  - Kuita pamoja kusanyiko na kuliongoza (tazama Hes. 10:1-10; Zab. 81:3; 92:1-3).
  - Kwa ukombozi na uongozi (tazama 2 Fal. 3:15; 1 Sam 10:5, 6).
  - Kwa unabii (tazama 1 Mya. 25:1-3; Zab. 49:4).

KUSIFU NA KUABUDU

Maelezo mafupi —

- g. Silaha ya vita (tazama Hes. 10:2-10; Zab. 144:1).
  - h. Silaha ya mmishonari (tazama Zab. 57:7-9).
2. Uhitaji "Mwanamuziki Mkuu."
- a. Nimuhimu (ijapokuwa si lazima) kwamba wawe wanamuziki wenyewe.
  - b. Wanapaswa kuelewa wajibu wao na wapewe madaraka juu ya sehemu hizo.
  - c. Mwanamuziki mkuu lazima awe na sifa hizi zifuatazo: --
    - 1) (Vipawa na mwito) wa kiroho. (tazama 1 Tim 3:1-7; Tito 1 :5-9).
      - a) Inampasa aweze kulishika neno la Mungu ipasavyo.
      - b) Inampasa awe mtu ameimarisha tabia ya maombi na uaminifu maishani mwake.
      - c) Lazima itambulikane wazi kwamba madaraka yake yametokana na Mungu.
      - d) Lazima awe mtu ambaye amedhibitishwa kwamba hana lawama.
      - e) Anahitajika kuwa na upendo wa kweli kwa watu (upendo wa Mungu).
      - f) Anapaswa kuwa na uwezo wa kuwaleta watu pamoja kwa umoja na masikizano.
    - 2) Ustadi (talanta na uwezo ambao waweza kuendelezwa).
      - a) Ustadi wa Upangaji na uongozi. Inampasa awe na uwezo wa kuwa silisha vema hivi kwamba anaweza kueleza linalokusudiwa kwa kila mshiriki wa kundi la kuabudu.
      - b) Inampasa kuwa na uwezo wa kujifunza na kukua katika ustadi wa muziki na mafunzo yake.

KUSIFU NA KUABUDU

3. Ombo, Chagua, na uweke au Uweke wakfu Wanamuziki.
- a. Ombo na wuliza Mungu wanamuziki unaowahitaji. Wahusishe kusanyiko maombi.
  - b. Tia moyo (na wakati inapowezekana leta) maelezo ya wanamuziki wachanga na ambao si stadi. Usitunie wanamuziki wasio stadi tu (ikiwezekana) kujaza pengo lililo wazi.
  - c. Endeleta utume wa wanamziki.
  - d. Endeleta maendeleo ya ustadi wa muziki wa kila mmoja.
  - e. Weka vyombo wakfu.
    - 1) Uliza kusanyiko watoe matoleo au vyombo vikuu.
    - 2) Weka kando pesa za kanisa za kununua na kutengeneza vifaa vya uimbaji.
  - f. Endeleta wakati wa kawaida na uliopangwa wa mazoezi.
    - 1) Tia maombi ya mmoja mmoja na kundi.
    - 2) Jizoezeni kama kundi.
    - 3) Jifunzeni nyimbo mpya.
    - 4) Jifunzeni mafunzo ya muziki na ujaribu kupanua mtindo na uwezo wa kila mwanamuziki.
    - 5) Kila mshirika awe na yake ya mafunzo ya muziki.
    - 6) Mweke malengo kama kundi.
  - g. Washiriki wa kundi la kuabudu inawapasa kuja mapema katika ibada kutayarisha sauti za vyombo vyao, kuomba, na kuwa "tayari" kwa kuabudu.

Maelezo mafupi —

KUSIFU NA KUABUDU

4. Mawazo na Mapendekezo kwa Viongozi wa Kuabudu.

Maelezo mafupi —

- a. Hii ni kazi ngumu! Kiongozi wa kwa budu atahitaji kuongoza (si kusukuma) kusanyiko lote katika uwepo wa Mungu kuwasiliana Naye kwa kila mtu binafsi na kwa hali ya ushirikiano.
  - 1) Kusanyiko mara kwa mara litachoka, kuwa gonjwa, kuvurnika moyo, kwasi, kuumia, au kutokuwa na uhusiano mmoja na mwenzewi.
  - 2) Kiongozi wa kuabudu hawesi kuongoza ibada kulingana na kujihisi kwake. Bwana anataka kuhudumia kusanyiko, na kiongozi wa kuabudu inampasa kuweka kando kujisikia kwake na aweze kushikia hali ya kiroho ya kusanyiko pamoja na mwelekeo wa Roho Mtakatifu. Kiongozi wa kuabudu, kwa uhusiano pamoja na wanamziki wengine, aweze basi kuwa mfereji wa neema.
- b. Kuna kazi tatu za msingi za kiongozi wa kuabudu, ambazo zote zina mahitai fulami.
  - 1) Kuongoza kusanyiko katika uwepo wa Bwana.
    - a) Kuabudu Mungu lazima kuwe "mtindo wa maisha" kwa kiongozi wa kuabudu.
    - b) Inampasa awe na "Ujuzi" wa ndani wa Mungu.
    - c) Inampasa aweze kusikia mwelekeo wa Roho ili ahudumie mahitaji ya kusanyiko.
    - d) Inampasa awe mtumishi.
    - e) Inampasa awe na upendo wa kweli wa Mungu kwa kondoo wa Mungu.
    - f) Inampasa aepuke kuwa na roho wa upinzani. Ni vigumu sana kuongoza watu katika kuabudu watu ambao unawapinga kila mara.
    - g) Inampasa kuhudhuria bila kuchelewa na kupanga maishani mwake.

KUSIFU NA KUABUDU

- 2) Kuongoza na kuwa funika wana muziki.
- Upendo wake kwa wanamuziki lazima uwe wa kweli na kutoka kwa Mungu.
  - Inampasa awe na ujuzi katika aina kadha za kuabudu (bendera, kucheza, unabii, nyimbo mpya, n.k.)
  - Inampasa awe na ujuzi katika muziki wa msingi.
    - Sauti ya juu na ya chini.
    - Sauti inayoweza kufanywa na vyombo vyta muziki.
    - Mafunzo mengine ya muziki.
- 3) Kuongoza na kutayarisha kusanyiko kwa sehemu inayosalia ya ibada katika yale Bwana anakwenda kufanya.
- Inampasa awe na masikizano ya kutii wongozi wa kanisa.
  - Inampasa awe msikivu wa mtiririko wa Roho na mwelekeo ambao Bwana ataka kuelekeza kanisa.
- c. Matayarisho ya kuabudu.
- Kujitakasa binafsa (tazama 1 Mya. 15:14; 2 Mya 29:14, 15; Neh 12:30; Gal 5:25; 1 Kor 6:11).
    - Hii inatokana na bidii ya mtu binafsi.
    - Lazima ifanywe kila siku.
    - Kiongozi wa kuabudu atapoteza upako wote akiwa bila moyo safi.

Maelezo mafupi —

KUSIFU NA KUABUDU

Maelezo mafupi —

- 2) Kumngoja Bwana (tazama 1 Mya 6:32; 2 Mya 7:6; 35:15, 16; Rum 12:7).
  - a) Bwana ana mpango kwa kila ibada.
  - b) Anataka kushirikiana nasi mpango Wake.
  - c) Ana haki ya kuibadilisha. Hii inafanana na mhubiri anayetayarisha ujumbe. Wakati anatayarisha anatafuta uongozi wa Mungu. Hata hivyo, yuko tayari kufanya mabadiliko kama vile Roho Mtakatifu anamwongoza wakati wa ibada.
- 3) Kiongozi wa kuabudu inambidi awe na orodha ya nyimbo "anazopanga" kuzitumia.
  - a) Orodha hii ya nyimbo lazima iwe na mtiriko unaheshimu sauti inayoongoza, lengo, mwenendo wa sauti, n.k.
  - b) Kunahitajika kuwa na mazoezi ya kutosha na kundi. Kundi litaendeleza mtindo na litaanza kwenda pamoja.
- d. Mambo kadha ya mazoezi kwa kiongozi wa kuabudu.
  - 1) Kama iwezekanavyo, kiongozi wa kuabudu anahitajika awe na amani na wanamziki wote!
    - a) Kama iwezekanavyo, kiongozi wa kuabudu anahitajika awe na amani na wanamziki wote!
    - b) Fanya mazoezi nao mara nyingi iwezekanavyo.
    - c) Endeleva alama rahisi za mikono kuweza kuwasiliana na wanamuziki.
    - d) Usitumie nyimbo ambazo kundi haliwezi kuzicheza au kuziimba vizuri.

KUSIFU NA KUABUDU

- 2) Kunena kupunguzwe kabisa wakati wa kuabudu.
- Kunena kwaweza kukatiza "mtiririko wa Roho."
  - Usireke bishe au kukemea kusanyiko. Hii ni kazi ya Mchungaji. Ikiwezekana, shirikiana naye uliyo nayo.
  - Kuwatanguliza watu kulenge kumwinua Yesu juu wala si mtu anayetangulizwa.
- 3) Chagua nyimbo kwa utaratibu na ujuzi.
- Endeleza lengo.
  - Uwe mwenye ujuzi wa kutumia sauti zinazoongoza, myenendo ya sauti, na malengo ya kufanya mabadiliko na kuunda mtiririko.
  - Utayarishe nyimbo "zaidi" ya zile unapanga kutumia.
  - Uwe wazi na uweze kupatikana na Bwana kubadilisha mambo. Uweze kugeuza na kuimba wimbo ambao hukupanga kuuimba.
  - Usitumie ibada kama wakati wa mazoezi.
  - Fundisha nyimbo mpya ambazo zinakubaliana na yale Bwana anayasema kwa kusanyiko kwa wakati fulani halisi.

Maelezo mafupi —

KUSIFU NA KUABUDU

Maelezo mafupi —

- 4) Unahitajika kuwa na nguvu katika wongozi wako.
  - a) Wewe u kiongozi (si kusanyiko au kundi la kuabudu).
  - b) Sauti ya kwanza ya muziki ni ya muhimu sana. Unahitajika kuianzisha kwa njia iliyo wazi.
  - c) Wakati mwingi inakupa sa kuimba sauti zinazokubaliana.
  - d) Jaribu kuwa unaburudika. Kama ni wazi kwamba huburudiki, basi kusanyiko litaguswa vibaya.
  - e) Ongoza watu kwa Bwana, wala si kwako.
- 5) Hisi Roho.
  - a) Stawisha hali ya kusifu na kushukuru kabla ya kwenda mbele kwa sehemu nyingine za huduma.
  - b) Imba wimbo mpaka usikie katika roho yako kwamba watu wamepokea ujumbe wake katika roho zao na wanauimba kwa Bwana.
  - c) Jua "Wakati" wa kuingia katika unabii. Inakupasa ujue msingi wa kibiblia wake na vipawa vingine vya roho.
  - d) Usiogope unyamavu.
  - e) Ongoza kusanyiko kujibu matamshi ya unabii.
    - (1) Tegemea upako wa mchungaji. Acha akate shauri kama vipawa viko "katika utaratibu".
    - (2) Stawishanjia ya "mawasiliano ya unyamavu" na mchungaji.
  - f) Jua wakati wa kuacha. Tii mipaka ya wakati.
  - g) Usijaribu kuunda "miisho mingi iliyo ju sana."
  - h) Ufahamu wakati wa kwenda mbele baada kufika "kilele" cha huduma.

KUSIFU NA KUABUDU

6) Mawazo na mapendekezo mengine.

- a) Uwe macho juu ya "tabia na mtindo wa kawaida" ukiheshimu mtindo wa kuabudu.
  - (1) Kupiga mikono kwaweza kukosa maana ikiwa kutadumu wa daima.
  - (2) Uwe mwangalifu usiangukie mwenendo ambamo mjimbo za aina moja hufuatana kila mara.
- b) Himiza kusanyiko kusimama wakati mwingine (hasa mwanzoni).
- c) Wajibu wa mashema si juu ya kuketi, kuwasha, vyombo vyatilili, n.k. vyawezza kuwa na t okeo kubwa katika mtiririko wa kuabudu.
  - (1) Uwe wazi katika mawasiliano na watu hawa.
  - (2) Gawana haja zako na mambo yanayokuhusu nao.
- d) Kuabudu kulenge Mungu Mwenyewe. Ongoza watu kumwimbia (si kwa mtu na mwenziwe au kwao wenyewe).
- e) Endeleva picha ya kuabudu inayomtafuta na kumpendeza Mungu na kumhudumia. Epuka picha inayolenga faida ya yule anayeabudu (watu wakati mwingine hutaka kuabudu kwa sababu "wanasikia vizuri" au "wa kiroho").
  - (1) Kumbuka, twamwabudu Mungu. Ni kwa ajili Yake, kutoka kwake, kuititia kwake, na kwake. Yeye Ndiye lengo.
  - (2) Sisi, kwa kweli, tutapokea kutoka kwa Mungu wakati wa kuabudu. Tutabarikiwa. Hata hivyo, hili silo lengo la kuabudu. Ni matokeo.

Maelezo mafupi —

KUSIFU NA KUABUDU

Kusifu na kuabudu: Maeleo ya mwisho.

Maeleo ya mafupi —

¹West, Russell W. "Maoni ya Binafsi juu ya Kuabudu." Virginia Beach, Virginia 1994. Kosi hii isipokuwa kwa sehemu zilizoazimwa kwa Terry Kyle, zimetolewa kutoka kwa maoni ya binafsi juu ya uzuri wa kuishi, kuabudu na kushuhudia. Zimetolewa kutumiwa katika MOTMOT (Toleo la 2) kwa kukubaliwa.

¹Kyle, Terry, MOTMOT, Toleo la 1. Imenakiliwa kutoka kwa kosi ya maendeleo ya chuo cha mafunzo katika Guatemala, 1991. Sehemu 11 B, "Fomu" na 111, yaliyopewaw jina "Myongeza ya Niongozi na Makundi ya Kuabudu." Talitumiwa kwa kukubaliwa.

²Tenny, Merrill C. Zondervan Pictorial Bible Dictionary. Grand Rapids: Zondervan's. Entries: Ashtorahs, Baal, Dagon, Idolatry, Molech.

³Desturi zimenakiliwa kutoka Elwell, Walter A. Evangelical Dictionary of Theology, Grand Rapids: Baker Book House, 1984, pp. 451-458.

Orodha ya Yalipotolewa

Harrell, William. Kuhusu Kuabudu. Norfolk, VA: Immanuel Presbyterian Church. 1986.

Hesslegrave, David J. Kuanzisha Makanisa Kubadilishana utamaduni. Grand Rapids: Baker Book House. 1980. pp. 314-322.

Kendrick, Graham. Kuabudu. Suffolk, England: Kingsway Publishing. 1984.